

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

**Guidelines for Developing Leadership in the 21st Century for School
Administrators Under Khon Kaen Primary Educational Service Area
Office Area 3**

สุพจน์ กุลชัย¹, สมศักดิ์ ภูมิทอง², ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์³

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Suphat Khulchai¹, Somsak Poomkong², Tanasak Siripoonyanan³
^{1,2,3}Education and Liberal Arts Asia Graduate College, Khon Kaen, Thailand
✉: khulchai16@gmail.com
(Corresponding Email)

Received: 03 April 2024; Revised: 08 April 2025; Accepted: 18 April 2025
© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 วิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 297 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดย เปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 0.8 -1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.45 - 0.89 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 3.95$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 3.88$) 2. สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา ($\bar{X} = 4.86$)

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ($\bar{X}=4.74$) 3. การประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่าโดยรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}=0.2249$ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified}=0.2448$) ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}=0.2398$) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}=0.2211$) ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}=0.2188$) และด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}=0.2000$) ตามลำดับ 4. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน 15 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ มี 3 แนวทาง 2) ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา มี 3 แนวทาง 3) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มี 3 แนวทาง 4) ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ มี 3 แนวทาง และ 5) ด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล มี 3 แนวทาง โดยภาพรวมมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และมีผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77

คำสำคัญ: แนวทาง; ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21; สภาพปัจจุบัน; สภาพที่พึงประสงค์

Abstract

The research aimed to study 1) the current status, the desired status, and the leadership needs in the 21st century of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Khon Kaen Area 3 and 2) the guidelines for developing leadership in the 21st century of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Khon Kaen Area 3. This research was mixed-method research. The samples were 297 school administrators and teachers. The sample size was determined by opening the Krejci and Morgan table using stratified random sampling and simple random sampling. The research instruments were a 5-level rating scale questionnaire, a semi-structured interview form, an appropriateness and feasibility assessment form, the index of consistency was 0.8-1.00, the discrimination power of each item was between 0.45-0.89, and the reliability of the entire questionnaire was 0.99. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, the Priority of Needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis. The results of the research were as follows: 1. The current situation is at a high level overall ($\bar{X}=3.91$) and when considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level. The aspect with the highest average value was the aspect of creating and changing visions for a digital society ($\bar{X}=3.95$) and the aspect with the lowest average value was the aspect of developing expertise to become a professional ($\bar{X}=3.88$). 2. The desired state of academic leadership in the 21st

century of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area 3, Khon Kaen, was at a high level overall ($\bar{X} = 4.79$) and when considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level. The aspect with the highest average value was the aspect of accepting new knowledge to create an intellectual society ($\bar{X} = 4.86$) and the aspect with the lowest average value was the aspect of creating and changing visions for a digital society ($\bar{X} = 4.74$). 3. The assessment of the needs of academic leadership in the 21st century of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area 3, Khon Kaen, found that overall, the need index value was $PNI_{\text{modified}} = 0.2249$ and when considering each aspect Ranked from most to least, they are: Developing expertise to become a professional, with the highest need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.2448$), accepting new knowledge to create a society of knowledge, with the need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.2398$), promoting the use of information technology, with the need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.2211$), creating new innovations or services, with the need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.2188$), and creating and changing visions for a digital society, with the need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.2000$), respectively. 4. Guidelines for developing leadership in the 21st century for educational administrators Under the jurisdiction of the Office of the Primary Education Area, Khon Kaen Area 3, consisting of 5 areas and 15 approaches as follows: 1) Developing expertise to become a professional, with 3 approaches; 2) Accepting new knowledge to create a society of knowledge, with 3 approaches; 3) Promoting the use of information technology, with 3 approaches; 4) Inventing new innovations or services, with 3 approaches; and 5) Creating and changing visions for a digital society, with 3 approaches. Overall, the results of the evaluation of suitability were at the highest level, with an average of 4.93, and the results of the evaluation of feasibility were at the highest level, with an average of 4.77.

Keywords: guidelines; the 21st Century Leadership; current condition; desired condition

1.บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001-2100) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านการเงิน การสื่อสาร หรือการ ปฏิบัติงาน การเข้าถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสาร หรือแม้แต่การเรียนรู้ที่ไม่มีขอบเขตและข้อจำกัด ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย ในขณะเดียวกันก็สามารถนำเสนอข้อมูล ข่าวสารสู่สาธารณะได้อย่างง่ายดายและรวดเร็วเช่นกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนอย่างทั่วถึง เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปมีบทบาทอย่างมาก เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างประเทศ จึงทำให้แต่ละประเทศมุ่งเข้าสู่ สังคมพหุวัฒนธรรม (วิจารณ์ พานิช, 2555) ภาคการศึกษาจำเป็นต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อม จัดการ เรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข นักคิดต่างเรียกชื่อยุคนี้แตกต่างกันออกไป โดย ทอฟเลอร์ (2538) เรียกว่า ยุคคลื่นลูกที่สาม (The Third Wave) โดยมองว่าการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะ “ทั้งโลก” (Global) ไม่ว่าจะเป็น

ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน ในขณะที่ ชมิทธ์ และโคเฮน (2557) เรียกยุคนี้ว่า ยุคดิจิทัลเปลี่ยนโลก (The New Digital Age) นอกจากนี้แล้วยังถูกเรียกในชื่ออื่น ๆ อีกว่าเป็น “ยุคโลกไร้พรมแดน” (Borderless World) ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) (จินตนา สุขจรรย์นัถ, 2556 เรียกว่าเป็นยุค “หลังสังคมฐานความรู้” (Post knowledge - based society)

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา (Leadership in the 21st Century of Educational Institution Administrators) หมายถึง ผู้นำต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการ การประเมินผล และเทคนิคการสอน มีการทำงานเพื่อเสริมสร้างทักษะร่วมกับครู การรวบรวม วิเคราะห์ และการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำมาจาก สมาชิกทุกคนร่วมกัน แต่ก็ได้หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะปลีกตัวจากความรับผิดชอบนี้ ออกไป แต่กลับจะต้องสนับสนุนให้มีความรับผิดชอบร่วม (Shared Responsibility) ในการระบุนปัญหา การสร้างทางเลือก และการนำไปปฏิบัติสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 บางทักษะมีความสำคัญยิ่ง เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน (Team Building) ทักษะการจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นสากล (' Universal Learning Environments) ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ห้องเรียน ซึ่งผู้นำสถานศึกษาโดยตำแหน่ง (Designed Leader) เพียงลำพัง ไม่สามารถทำให้บรรลุผลในภารกิจงานที่มากมายนี้ได้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นอกจากมุ่งพัฒนาเยาวชนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ต่อยอดจากความรู้เดิมของคนรุ่นก่อนแล้ว ยังต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคม เศรษฐกิจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเมืองการปกครองและโครงสร้างประชากร ในปัจจุบันและอนาคต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีเขตบริการการศึกษาครอบคลุมสถานศึกษา รวม 5 อำเภอ จำนวน 168 โรงเรียน ซึ่งจากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ เพื่อพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรครูในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะ สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 นั้น พบว่าปัญหาและอุปสรรคเนื่องจาก ผู้บริหาร ครูขาดความเข้าใจ ขาดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งครูผู้สอนขาดการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนรู้และการวัด ประเมินผลผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 และนักเรียนขาดความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะ ในศตวรรษที่ 21

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผน แก้ไข ตลอดจน การบริหารงานที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ต่างๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ **ระยะที่ 1** เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขตประชากรที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 1,301 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จำนวน 297 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 140 คน ครู 157 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามพื้นที่อำเภอ และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual - Response Format) มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.45 - 0.89 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับและมีค่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index: (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 297 คน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 6 – 13 ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	PNI	ลำดับที่
							Modified	
1. ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.89	0.37	มาก	4.75	0.45	มากที่สุด	0.2211	3
2. ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา	3.92	0.40	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด	0.2398	2
3. ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ	3.93	0.42	มาก	4.79	0.41	มากที่สุด	0.2188	4
4. ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ	3.88	0.45	มาก	4.83	0.39	มากที่สุด	0.2448	1

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	PNI Modified	ลำดับที่
5. ด้านการสร้างและปรับเปลี่ยน วิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล	3.95	0.60	มาก	4.74	0.44	มากที่สุด	0.2000	5
รวม	3.91	0.45	มาก	4.79	0.41	มากที่สุด	0.2249	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) และเมื่อและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 3.95$) ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ ($\bar{X} = 3.93$) ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา ($\bar{X} = 3.92$) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.89$) และด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา ($\bar{X} = 4.86$) ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.83$) ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.79$) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.75$) และด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.74$) ตามลำดับ

การประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่าโดยรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified} = 0.2249$ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.2448$) ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.2398$) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.2211$) ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.2188$) และด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.2000$) ตามลำดับ

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับสภาพปัจจุบันจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ทั้งนี้เป็นการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ผู้บริหารจึงควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และการวางแผนเพื่ออนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ ชีวิน อ่อนลออ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา ได้กล่าวว่าจากบริบทของการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีนักบริหารการศึกษา จะต้องสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน คือความสามารถของนักบริหารการศึกษาที่สามารถนำพาองค์กร สถานศึกษา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีโอกาสเกิดขึ้น อย่างรวดเร็ว และมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา การที่ผู้บริหารเปิดรับองค์ความรู้ใหม่และมีการแสวงหาความรู้ ทักษะ และข้อมูลใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ก็เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสถานศึกษาและสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพวรรณ ล้วนปสิทธ์สกุล (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของนโยบายไทยแลนด์ 4.0. กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องมีการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ๆ มีความ

เข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับ การบริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นและแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการและจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้วยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจชุมชนในการจัดการศึกษาที่มี คุณภาพได้อย่างยั่งยืน

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ได้แก่ ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ และด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เล็งเห็นว่า การพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารที่มีความเป็นมืออาชีพสามารถกำหนดนโยบายและแนวทางพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถะ ฤกษ์ทิศา และ บุญชม ศรีสะอาด (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กล่าวว่า การพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ เพื่อใช้แนวทางในการวางแผนและพัฒนาความก้าวหน้าของบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยมีบุคลากรที่เป็นแกนนำหลักในการพัฒนาความรู้ความสามารถ บูรณาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร ผ่านทักษะความรู้ใหม่ ๆ เพื่อลดเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และมีการวัดและประเมินผลการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอน

5.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน มีจำนวน 15 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวทางได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาแนวทางตามหลักการและทฤษฎีที่ถูกต้อง โดยมีการศึกษาและได้มาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาแนวทาง ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 15 แนวทางปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำแนวทางการ

ปฏิบัติไปได้จริงในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ เมื่อนำสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละตัวชี้วัดในด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ มาหาค่าดัชนีความจำเป็น พบว่า ผู้บริหารพัฒนาความเป็นมืออาชีพ ด้วยวิธีการเรียนรู้สื่อสังคมออนไลน์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นมืออาชีพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพราะเป็นช่องทางที่ช่วยเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ที่ทันสมัย ตอบโจทย์การบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ สอดคล้องกับ ฉัตรสิรินทร์ มีสุข และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในยุคนิวนอร์มัล พบว่า การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคนิวนอร์มัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมิกลยุทธ์ ในการบริหารจัดการ พัฒนาศักยภาพ และความสามารถในการนำองค์กรทางการศึกษาแบบมืออาชีพในยุคนิวนอร์มัลที่ทั่วโลกต้องปรับเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ

ด้านที่ 2 ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา เมื่อนำสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละตัวชี้วัดในด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา มาหาค่าดัชนีความจำเป็น พบว่าผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีความสนใจในการพัฒนาสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก เนื่องจากความสำคัญของการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ในสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กระตุ้นนวัตกรรมทางการศึกษา และเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับ ปฏิธาน มหิเมือง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคูณลักษณะภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ด้านมีความทิวกระหายต่อความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญาพัฒนา ความสามารถใหม่ ๆ ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เห็นคุณค่า ของนวัตกรรมที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์และผู้บริหารสร้างในบุคลากรในองค์กรเกิดความรู้สึภาคภูมิใจในผลงานและองค์กรของของตนที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ

ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อนำสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละตัวชี้วัดในด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มาหาค่าดัชนีความจำเป็น พบว่าผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก เนื่องจากความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนครูในการวิจัยและพัฒนาสื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การวิจัยช่วยให้ครู

สามารถปรับปรุงวิธีการสอนและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตแบบเรียน ตำรา และสื่อเทคโนโลยีช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและน่าสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับ ธนวิทย์ ทองกวาว และคณะ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา บุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและเพียงพอต่อการบริหารงานในสถานศึกษา 2. การดำเนินการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารงานภายในสถานศึกษาให้มีความสะดวก รวดเร็ว สามารถวัดและประเมินผลการทำงานได้อย่างรวดเร็ว 3. การดำเนินการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เห็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของการบริหารสถานศึกษา

ด้านที่ 4 ด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ เมื่อนำสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละตัวชี้วัดในด้านการคิดค้นนวัตกรรมหรือบริการใหม่ๆ มาหาค่าดัชนีความจำเป็น พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีการสอนงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมที่พัฒนาร่วมกัน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ครูมีการสอนงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมที่พัฒนาร่วมกัน เพื่อการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา การสนับสนุนการทำงานเป็นทีม การเพิ่มศักยภาพของครูและบุคลากร และการสร้างความร่วมมือและพัฒนาที่ สอดคล้องกับ กรรวิ โพธิ์ทอง และคณะ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกเชิงพฤติกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ การทำงาน การนำทีม โดยการจูงใจให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ขับเคลื่อนให้เกิดแนวคิด แนวทางการดำเนินการใหม่อย่าง สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเกิดประโยชน์แก่องค์กร เนื่องจากผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญของสถานศึกษาที่จะเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ในศตวรรษที่ 21

ด้านที่ 5 ด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล เมื่อนำสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละตัวชี้วัดในด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล มาหาค่าดัชนีความจำเป็น พบว่า ผู้บริหารสามารถสร้างแรงบันดาลใจและนำการพัฒนาการประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการ บูรณาการเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเป็นเลิศและการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการ

จำเป็นอยู่ในลำดับแรก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนนวัตกรรม กระตุ้นให้ครูและบุคลากรเปิดรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูและนักเรียน และสร้างความเป็นเลิศทางการศึกษา สอดคล้องกับ ชีวิน อ่อนลออ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับนักบริหารการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า จากบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีนักบริหาร การศึกษา จะต้องสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงในยุค ดิจิทัล ได้อย่างยั่งยืน คือความสามารถของนักบริหาร การศึกษาที่สามารถนำพาองค์กร สถานศึกษา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีโอกาสเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีโอกาส ที่จะเกิดขึ้นได้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น นักบริหารการศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล เพื่อการพัฒนากระบวนการทัศน์ไปสู่ความเป็นผู้นำที่มีการสร้างปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

6.1.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์เปิดรับสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำไปกำหนดนโยบาย วางแผน สนับสนุน ส่งเสริมและอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้เชี่ยวชาญและมืออาชีพในการบริหารงานเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.1.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีความสนใจในการพัฒนาสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ เนื่องจากความสำคัญของการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ในสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กระตุ้นนวัตกรรมทางการศึกษา และเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความผูกพันต่อองค์กร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยี การพัฒนาทักษะแห่งอนาคต และการสร้างวัฒนธรรมที่ยืดหยุ่น องค์กรหรือบุคคลที่สามารถปรับตัวและนำเทคโนโลยีมาใช้อย่าง

ชาญฉลาดจะเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21

6.1.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน และมีแนวทางการพัฒนา 15 แนวทาง ซึ่งแต่ละแนวทางจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบ ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบความสำคัญของแนวทางการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาหรือไม่ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

6.2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางพัฒนาไปใช้อย่างคงทนและพัฒนาต่อไป

6.2.3 ควรให้มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบอื่น

7. ข้อค้นพบจากการวิจัย

7.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่าด้านการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สู่สังคมยุคดิจิทัลมีความสำคัญเพราะช่วยให้องค์กรและบุคคลสามารถปรับตัวกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพิ่มโอกาสในการแข่งขัน พัฒนานวัตกรรม และตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2. สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สร้างสังคมแห่งปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่สำคัญต่อการสร้างสังคมแห่งปัญญา เพราะช่วยพัฒนาความคิด สร้างนวัตกรรม ส่งเสริมการแก้ปัญหา และทำให้สังคมก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

7.3 ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพ มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพสำคัญ

เพราะช่วยเพิ่มขีดความสามารถ ยกระดับคุณภาพงาน สร้างโอกาสก้าวหน้า และเสริมความเชื่อมั่นในสายอาชีพ

7.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน และมีแนวทางการพัฒนา 15 แนวทางซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ปรับตัวเก่ง ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำพาองค์กรหรือสังคมให้เติบโตในยุคที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา เรตมอนด์. (2559). ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. เฉลิมพล วงศ์พระลับ. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ชีวิน อ่อนละอ, และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับนักบริหารการศึกษา. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 10(1), 108–119.
- ทินกร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 13(2), 285–594.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 17(4), 216–224.
- เอกรัตน์ เชื้อวงศ์. (2564). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 22 (หน้า 886–889). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Bass, B. M. (1990). *Bass and Stogdill's handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications* (3rd ed.). New York: Free Press.
- DuBrin, A. J. (1995). *Leadership: Research findings, practice, & skills*. Boston: Houghton Mifflin.
- Kramlinger, T. (1992). Training's role in a learning organization. *Training*, 29(July), 46–49.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2003). *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Watson, S. H. (2000). Leadership requirements in the 21st century: The perceptions of Canadian private sector leaders. *Dissertation Abstracts International*, 13(1), 43–57.